

zetőknek rajta is betelt bús végzete szerint, holtan terült el a gyepen.

A vén medve pedig, hogy a rengeteg erdőnek minden lakója megtudja, hogy nem az ő tanácsa vezette ám a medvéket a veszedelembé, hanem a szarvas volt a bűnös, torkaszakadtából felordított:

— Megbűnhődött az áruló!

És a sötét rengetegben a visszhang innét is, onnét is utána mondta: áruló, áruló!

(Bartóky J.: Magyar fabulák.)

Ha nem vagyunk is egy véleményen, magyarok maradunk azért mégis mindnyájan, mit soha nem kellene felednünk.

(Széchenyi István gróf.)

*

Nekünk nincs a világon testvérnemzetünk, melytől segítséget kérhetnénk, mely segítséget adna; egyedül állunk, mint magányos fa a pusztában; nem támaszkodhatunk csak az Istenre és magunkra, de e kettő elegendő lesz arra, hogy örökre megmentsük a magyar nemzet életét és becsületét.

(Petőfi Sándor.)

S ha kérde: kít kívánok s kicsoda nemzetet akarok oltalmomra, azt mondom: a magyart kívánom. Azért, mert ez legalkalmasabb, legerősebb, leggyorsabb és ha akarja, legvitézesebb nemzetség. Magyart kívánok oltalmamra, nem indult, nem garamantát, sem olaszt, sem németet, sem spanyolt. Csak jobbítsuk meg magunkat, szabjunk más rendet dolgainknak, tegyük régi helyére és méltóságára a katonai fegyelmet:

Egy nemzetnél se vagyunk alábbvalók!

(Zrinyi Miklós.)

Szózat a magyar nemzethez.

Szegény magyar nemzet! Annyira jutott-e ügyed; hogy senki ne is kiáltson fel utolsó veszedelmedben? Hogy senkinek ne keseredjék meg szíve remlásodon? Hogy senki utolsó hallással való küzködéseden egy biztató szót ne mondjon? Egyedül legyenek-e én órállód, vigyázód, ki megjelentsem veszedelmedet? Nehéz ugyan ez a hivatal nékem, de ha az Isten a hazámhoz való szeretetet reám tette, imé kiáltok, imé üvöltök. Hallj meg engem, élő magyar: ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz!

Fegyver, fegyver, fegyver kívántatik és jó vitézi nekibuzdulás. Ezen kívül én semmit sem tudok, semmit sem mondok. Azért is, magyarok, vagy ezzel oltalmazunk meg magunkat, vagy vitézül halunk meg mindnyájan, mert nincs más választás. Elfussunk? Nincs hová! Sehol másutt Magyarországot meg nem találjuk, senki a maga országából barátságunkért ki nem megyen, hogy minket helyeztessen belé. A mi nemes szabad-

ságunk az ég alatt sehol nincs, hanem Pannoniában. Itt nekünk győznünk vagy halnunk kell.

De miért kelljen elvesznünk, avagy kétségbeesnünk, míg csontjainkban velő, ereinkben vér, míg Isten mennyországában a mi bizodalunk lehet, míg karunkban kopját, markunkban szablyát szoríthatunk? Avagy küllönb anyagból vagy-e ez a mi ellenségünk felépítve? Vagy nem azoktól a vitéz magyaroktól származunk-e mi, kik kevés néppel számtalan sok ezer pogányokat kergettek? Ninesen-e Istennek hatalmában Hunyadi győzelméit, Mátyás király dicsőségeit kezünkben ismét újonnan megvirágoztatni? De csak úgy, ha mindnyájan egy szívvel, egy lélekkel, segítségül híván Istennek szent nevét, körmösen nyúlunk a magunk dolgához és fáradunk, vigyázunk, tusakodunk a mi életünkért.

Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók! És ha kevesen vagyunk is, nem oly kevesen azért, hogy ellenségeinkkel meg ne bántassuk, hogy ily semminek tartott minket...

(Zrinyi Miklós.)

Magyarország címere.

Magyarország címere balról vörössel és ezüsttel nyole részre vágott mező (benne a négy ezüst csik, négy nagy folyónk jele), jobbról pedig vörös mezőben zöld hármás halomnak (Tátra, Fátra, Mátra) középső részén ezüst kettős kereszt.

Legrégibb emlékün, mely a magyar címer egykori alakját megőrizte, 1202-ből való és pecsét formájában rajta van Imre királynak egyik oklevelén, mely a bécsi régi császári és királyi levéltárban van. A pecsét kettős, egyik oldalán a király trónon ülő alakja látható, másikon a címere. A címert királyi pajzs födi, melyen nyole párhuzamos csik vonul át és ezeken kilenc lépdelő oroszlán. II. András alatt a magyar címerben az oroszlánok száma már tizenegy és nem egy irányban, hanem egymással szemben foglalnak helyet a címerlapon. A vágások és csikok azonban, melyek Magyarország címerének legrégibb jelvényei, itt is előfordulnak, éppen úgy, mint az Imre király címerén. András halála után az oroszlánok és a vágások elmaradtak a címerről.

A pajzs mezején ekkor a kettős kereszt lép előtérbe, mely a magyar címernek egyik fő alkotórésze lett. Midőn IV. Béla királyunk 1233-ban trónra lépett, olyan pecsétet készíttetett, melyen csak a kettős kereszt szerepelt. A kettős kereszt alatt ekkor még nem volt meg a hármás halom. V. István alatt már a kettős kereszt nem áll puszta, hanem virágceserből nő ki és a kereszt aljában virágágak látszanak. Ottó király 1307-i pecsétjén szerepel először a hármás halom, melynek bibliai vonatkozása a Golgota.

A vegyes házakból való királyaink alatt a kettős kereszt